

בעזה"ש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

בדרשת פרקי אבות

ובסעודת רעוא דרעוין

*

פרשת בחקותי

*

בסעודת ל"ג בעומר

שנת תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תרנ"א

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דברי תורה

בפרקי אבות פרשת בחקותי תשע"א לפ"ק

והתנא רבי שמעון חוץ מעמלו צחורה ממון הדחק י"ג שנה לכבודה של תורה, הרי גילה פנימיות התורה, ודרש על כל קוץ וקוץ שצחורה תילי תילין ברמז וסוד. ולכן זכה ש'גופו' מכובד על הצריכות, שגם אחר שהחזיר נשמתו ליוצרו, נשאר גופו מכובד, שמתאספים במקום קברו להתפלל בזכותו.

ואם כי אין לנו זוכים להשתטח על קברו ולבקש רחמים שיפורר למעלה למלא משאלותינו לטובה, מכל מקום יש לנו מימרא מרבי שמעון בן יוחאי עצמו, שאמר כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפחותיו דובצות בקבר (יצמות 10), וברצינו גרשום שם, דובצות בעולם הזה, ודובצות בעולם הבא ע"כ. וכתב בספר חסידים (סימן ר"ד) וכל האומר דבר שמועה מפיהם, הם מתפללים עליו ומליצים טובה עליו ע"כ.

ובתחילת עם מימרא של רבי שמעון במשנה (אבות ד-יג) שלשה

אנו עומדים סמוך ונראה ליומא דהילולא של רבן שמעון בן יוחאי, ובאתריה דמר צמירון כבר חוגגים אותו כעת בחופים ובמחולות, ומתאספים הרבה רבנות בני ישראל, אשר כמדומה מיום שחרב בית מקדשינו לא התאספו ליצור גדול כל כך לכבודו של חכם בישראל.

והנה בני ישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם, והם מרגישים קשר מיוחד עם התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי, כי רבי שמעון קשור עם הכלל ישראל, וכמו שכתב בבית אהרן (ל"ג עומרה) דרבי שמעון מוזכר גופן של ישראל בעולם, וכשם שהשי"ת הוא ה' לכל, כך רבי שמעון בן יוחאי הוא לכל, ואפילו לפחותים עכל"ק. ונתקיים בו מה שאמרו במשנה (אבות ד-1) רבי יוסי אומר כל המכבד את התורה גופו מכובד על הצריכות. ופירש הרע"ב שדורש החסרות והיתרות שצחורה, ומראה טעם על כל קוץ וקוץ, לומר שאין זה דבר לצטלה, אין לך כבוד תורה גדול מזה ע"כ.

לרבינו תם דאמרינן צפרק קמא דמועד קטן (דף ט.) כי הוּוּ מיפטרי רבי יהודה צן גרים ורבי שמעון צן חלפתא מרבי שמעון צן יוחי אמר ליה לצריה, אנשים הללו אנשי צורה הם, זיל גבייהו דליצרוך, מכלל דגברא רבה היה. ובסוף שמעתא לא גרסינן גל של עצמות בלשון גנאי, אלא נח נפשיה ע"כ.

ובגמרא (שם) סיפרו, דרבי יהודה צן גרים תנו פרשת נדרים צי רבי שמעון צן יוחאי, ושלח את בנו אליהם לקבל מהם ברכה, ואמרו ליה יהא רעוא דתזרע ולא תחלד וכו', כי אתא לגבי אבוה, אמר ליה לא מצעיא צרוכי דלא צרכן אלא צעורי צערו לי. אמר ליה מאי אמרו לך, אמר ליה הכי והכי אמרו לי, אמר ליה הניך כולהו צרכתא נינהו וכו' ע"ש.

ויש צוה כמה דקדוקים, חדא למה קראוהו 'צן גרים', ואם הוריו היו גר וגורת, מכל מקום אין צוה מעלה וחשיבות לקרותו אחריהם. ועוד למה נסתבצו שלמד אלל רבי שמעון פרשת נדרים דייקא, ולאזיה צורך הודיעו לנו חז"ל מה למד אז. וראיתי לפרש על פי מה שכתב בעבודת ישראל (פ' מטות) דצפרשת נדרים כתיב, לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (ל-ג), והיינו שמי שזוהר

כתרים הם, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביה, שנתקיים גם צנפשיה, אשר חוץ מכתרה של תורה שזכה, הרי השם טוב, ששמו הולך מסוף העולם ועד סופו, כתר זה עולה על גביהן.

והנה בגמרא (שבת לג:) סיפרו חז"ל, יתבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון, ויתבי יהודה צן גרים גבייהו, פתח רבי יהודה ואמר כמה נאים מעשיהן של אומה זו, תקנו שווקים תקנו גשרים תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק, נענה רבי שמעון צן יוחאי ואמר כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן, תקנו שווקין להושיב צהן זונות, מרחצאות לעדן צהן עצמן, גשרים ליטול מהן מכס. הלך יהודה צן גרים וסיפר דצרייהם [לתלמידיהם] או לאציו ואמו, ולא להשמיעם למלכות] ונשמעו למלכות, אמרו יהודה שעילה יתעלה, יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה יהרג, אזל הוא וצריה טשו וכו'. נפק לשוקא, חזייה ליהודה צן גרים, אמר עדיין יש לזה בעולם, נתן צו עיינו ועשהו גל של עצמות [כמת שנתקב צשרו ונפל מזמן הרצה] ע"כ.

וכתבו החוס' הכי גרים רבינו תם, הלך רבי יהודה צן גרים וסיפר דצריים ונשמעו למלכות. ויש ספרים שכתוב צהן יהודה, ואין נראה

שרואים צעלי תשובה לרצבות, שהחליפו כל סדר ימי חייהם מן הקצה אל הקצה, וצמוכם יש הרבה שלא נתחנכו מעולם לידעת התורה ומלותיה, והגיע להם שעה או מאורע של התעוררות, ונתעלו לצעלי תורה ומלות, ולכן אל תהי צו לאדם. אך גם מי שלא זכה לזה בחייו, לא ידח ממנו נדח, והקצ"ה מחזירו בגלגול עוד הפעם עד שמגיע לתיקונו הנעלה, ולכן כל אדם מוצא חייו שונה מחזירו, ועוד קודם יצירת הולד מכריזין, טפה זו מה תהא עליה, גבור או חלש, חכם או טפש, עשיר או עני (מדה טו:), הכל לפי הצורך המתאים לתיקון אותה נשמה במיוחד.

והנה כבר דברנו (בפרשת אמור העל"ט) מה שגילה לנו האר"ז ל צעור הפסוקים (פ' שמות) צמה שאמר הכתוב צמשה, וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו וגו', ויך את המצרי ויטמנהו בחול (שמות ז-יא), כי מצינו צקין, ויהי צהיזם צדה, ויקם קין אל הצל אחיו ויהרגו (בראשית ד-ט). ואמר הכתוב (שם ט-ו) שופך דם האדם צאדם דמו ישפך, כי השופך דם האדם, שניהם יצאו בגלגול, והנרצח הורג את הרוצח. ולכן סיבב ה' שהצל צא בגלגול של משה, וקין אחיו בגלגול המצרי, וכאשר ראה משה איש מצרי מכה איש עברי 'מאחיו', כי המצרי הוא מן הרע של אחיו קין,

צדיצורו שלא יתחלל צדיצורי חול וצדיצורי איסור, אז ככל היוצא מפיו יעשה, צרכותיו מתקיימות, וכל דיצור שלו מתקיים, ותגור אומר ויקם לך, צדיק גזור והקצ"ה מקיים עי"ש. ולכן כשראה רצי שמעון קדושת פיהם צלמדם פרשת נדרים, ואנשי צורה הם, על כן שלא את צנו להתצרך מהם ע"כ.

אמנם אחתי צריך ציאור, מה צצרכו אותו צלשון קללה, הן צמת שמצינו גם צפרשתנו, צצברי התוכחה צצפשוטו הם קללות, מכל מקום צתוכו טמונות צרכות רצות, וכידוע שעל דרך הסוד יש צו צרכות. ופירשו דלכן קורין אותה צלחש, כי הסוד נאמרה צלחשה. מכל מקום יותר יוצדק היה להם לצרך צנו של רצי שמעון צצרכה מפורשת, ולא לצער איש ישראל עד שרצי שמעון יפרשם לצובה. וגם צענש הדבר דנתן רצי שמעון עיניו צו, ולפי גירסתינו נעשה גל של עצמות, שזה מעשה ניסים, מה טמון צזה צפנימותן של הדברים.

וגראה דהתנא אומר צמשנה (צבות ד-ג) אל תהי צו לכל אדם וכו', שאין לך אדם שאין לו שעה. והיינו שגם כאשר רואים יהודי גרוע צמעשיו, אל תולול לומר שאין עוד חפץ צו, אלא כל אדם יש לו שעה ומאורע שיוכל לשנות כל מהותו, וכמו

והנראה עם מה שאמרו חז"ל (גדה לא). שלשה שותפין הם בחדם, הקצ"ה אציו ואמו. ואיתא שם, שהשמה היא חלק הקצ"ה, העצמות הם מהאב, והבשר הוא מהאם. והעצמות של האדם, חלקו שקיבל מאציו, נשאר בהם רושם החיים של האב, ובה הוא המשך מהאב והוא כרעא דאבוה, (כמבואר בעניני נחלות, עיין תורה תמימה במדבר כ"ז אות ע"ו). ובה מובן שיוסף בהתמסרותו ואהבתו העצומה לאציו השיב לו אנכי לעשה כדברך, וגם אני אקבר בארץ הקודש, כלומר לא די שאקיים בקשתך שלא לקבור אותך באדמת מצרים, אלא אקיימנו בהידור נוסף, שאני בהיותי כרעא דאבוהי והמשך ממך, אקפיד שגם את עצמותי יעלו מזה, מפני שקבורת עצמותי בארץ ישראל הם השלמה וחלק מקבורת אבי. ולכן דייק יוסף באמרו לאחיו והעליתם את עצמותי, עצמותי דייקא, מפני שרק העצמות הם השלמת קבורת יעקב, ולא הקפיד על יתר גופו, כי כל ישעו וחפצו היה רק לקיים לוואת אציו. ובהשיבו כך אל אציו, אין לך קורת רוח וכיבוד לאציו יותר מזה ע"כ.

והיוצא לנו מזה, לעצמות האדם הוא חלקו של אציו, ובו נשאר כמו וקוסטא דחיותא של האב. ובה יובן מה שאמר הכתוב (שמות כ- ה) פוקד עון אבות על בנים, ולכאורה

ויפן כה וכה, וצרש"י ראה מה עשה לו צנית ומה עשה לו צסדה, והיינו מה עשה לו אז צסדה, ויהרגו ע"כ.

אמונם משה הרג לא רק את המצרי אלא אחר כך הרג גם את בנו, וכמו שנאמר (ויקרא כד-י) ויאלץ בן אשה ישראלית, והוא בן איש מצרי וגו' ויקלל וגו', ויאמר ה' אל משה, הוצא את המקלל אל מחוץ למחנה וגו', ורגמו אותו כל העדה. ונראה בטעמו למה נסתבצ דבר זה לידו של משה להרוג גם את בנו של אותו מצרי, והוא על פי מה שכתב בספר אמונת עתיך (פ' ויחי) לפרש מה שאמר יעקב ושכנתי עם אבותי וגו' וקברתי בקבורתם, ויאמר אנכי לעשה כדברך (מז-ל). וזדעת זקנים מצעלי התוספות הביא מדרש חז"ל, אנכי לעשה כדברך, כשם שאתה מצוני, כך אני מצוה לאחי צסעת מיתחי להעלותי מכאן. וכן מנינו שאמר לאחיו פקד יפקוד וגו' והעליתם את עצמותי מזה (נ-כד) ע"כ. והדבר קשה לכאורה, שהרי אין זה מן הנימוס והכבוד הראוי לאציו, שצסעה שאציו מצוה מחמת מיתח ומצקש על עצמו שלא יקברוהו במצרים, יענהו בנו שלא כענין, שגם הוא יצוה על עצמו, וכאילו פונה לרכזיו טרם שיענה על דברי אציו. וגם לא השיב כלום על צקשת האב, רק אמר אנכי לעשה כדברך.

ויהודה בן גרים היה גלגול המצרי שהרגו משה, לכן כמו שהרג משה את המצרי, כן רצי שמעון נשמת משה, הרג את יהודה בן גרים גלגול המצרי ע"כ.

וַיִּיבֹא מידי דלח רמיזי באורייתא, שכאשר נתיירא קין מעונשו, ואמר לה' והיה כל מוצאי יהרגני (בראשית ד-יד), השיב לו ה', לכן כל הורג קין (וברש"י לשון גערה, כה יעשה לו, כך וכך ענשו, ולא פירש ענשו), שזעמים יקם (איני רוצה להנקם מקין עכשיו, לסוף שזעה דורות אני נוקם נקמתו ממנו, שיעמוד למך מצני בניו ויהרגהו) ע"כ. ויש לדקדק דהוי ליה למימר 'לשזעה' יקם קין, ולמה אמר 'שזעמים'. ויש לומר כי משה הוא דור השזיעי מהאצות, אצרהם יחק יעקב לוי קהת עמרם משה (ויק"ר כט-יא), ואמר לו ה' שזעמים יקם, שני פעמים שזעה, שגם דור השזיעי מהאצות, יתגלגל הצל צמשה רצינו וקין צהמצרי, ואז שופך דם האדם, באדם דמו ישפך, ויהרגהו משה. ובהיות שסדר גלגולו של קין היטה, ק'ין מ'צרי י'הודה (בן גרים), על כן רימו לו ה' שזעמים יקם, ר"ת י'הודה ק'ין מ'שה, שאז ינקמו נקמתו, ולא עוד אלא שאז יקום ויתעלה מנפילתו ויבוא לתיקונו. [ונתעוררתי כי 'שזעמים' נוטריקון 'עת' מ'שה ש'מעון צ'ין י'וחאי].

טוביה חטא וזיגוד מנגיד (פסחים קיג:) אך צהיות שהאדם החוטא חייב עונש, וזענמות של צנו יש גם כן חלק האב, על כן נפקד החטא על כל חלקיו של החוטא, ופוקד עון אצות על צנים. אך צגמרא (ברכות ז.) רמינן קראי, כתיב פוקד עון אצות על צנים, וכתיב וצנים לא יומתו על אצות (דברים כד-טו), ומשנינן לא קשיא, הא כשאחזין מעשה אצותיהם צדיהם, הא כשאין אחזין מעשה אצותיהם צדיהם ע"כ. ואם כן המקלל שאחז מעשה אצותיו צרשעותו, על כן נפקד חטא אצותיו גם עליו. ובהיות כי הבן הוא חלק מהאב, דזענמות הבן מעורב גם חלק האב, לכן כאשר הרג קין את הצל, נתגלגל שוב הדבר לידו של משה, להמית את המצרי גלגולו של קין, וגם בן המצרי שיש גם צו חלק מקין.

והנה האר"י הק' (צליקוטי ש"ס מסכת שבת) גילה עוד, כי רצי שמעון בן יוחאי היה ניצון ממשה רצינו, וכמו שמשה צרח מפני חרב פרעה (שמות ז-טו), והשיג שלימותו שם צמדבר, כך רצי שמעון בן יוחאי צרח מפני הקיסר, והשיג שלימותו שם צמעה המדצרה צלוד ע"כ. וצסדר הדורות (חלק תנאים ואמוראים אות י) ערך יהודה בן גרים) הביא מספר נוצלות חכמה (להמקובל הישר מקנדיאה), כי רצי שמעון היה נשמת משה רצינו,

כאשר יאחז מצית דינו של משה מחוייב, עד שהתריז גם נגד ה' ועמד וגידף, והוטרף לתקן זאת בגלגולו השנית, שהיתה אלל רבי יהודה בן גריס, על כן נסתבב מן השמים, שילמוד תורה אלל רבי שמעון, שזה נשמת משה רבינו, ולהכניע עצמו לפניו ולקבל מתורתו. וכיון שפגם בדיבורי פיו, על כן נסתבב שילמוד אלל רבי שמעון פרשת נדרים, זהירות הפה, לא יחל דברו, שלא יעשה דיבורו חולין, ומואל שפתיך תשמור, ובשמירת הדיבור יתקן מה שפגם בדיבורו בגלגולו הקדום. וכדי לתקן ולהעלות מה שפגם בקללתו, על כן היו מצרכין צרכות בלשון של קללה, להעלות הקללה ולהכניסם בצרכה.

אמונם בסופן של דברים, נכשל רבי יהודה באמרי פיו, שספר דברי רבי שמעון ונשמעו למלכות, שהמספר דבר שעלול להזיק לחזירו יש בו עון לשון הרע (חפץ חיים הלכות לשון הרע ז' ב-ה), ונכשל שוב ופגם בלשונו, לדבר במקום שהיה צריך לשמוק, על כן עשאוהו רבי שמעון גל של עצמות דייקא, לרמוז שהוא גלגול של המצרי, ביחד עם עצמותיו שהוא בן המצרי, ושניהם הוצרכו לתיקון, על ידי רבי שמעון נשמתו של משה רבינו, ונתן עיניו בו, והמצרי ביחד עם בנו עצמותיו של המצרי, נח נפשייהו יחד.

ומצתה יש לומר, דכמו שצפפס הראשון, הרג משה את המצרי, וגם את בנו של המצרי המקלל שהיה בו חלק מהאב, כן לאחר זמן שהמצרי הוטרף עוד לתיקון ונתגלגל ציהודה בן גריס, גם בנו של המצרי המקלל שבעצמותיו יש מחלקו של קין, הוטרף גם הוא עוד לתיקון, ונתגלגלו יחד ברבי יהודה בן גריס, ורבי שמעון נתן בו עיניו, והרג שניהם יחדיו, כמו בגלגולו הראשון, וזוהו צאו לתיקונם.

והנה צפרשת המקלל נאמר, ויאחז בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי, בתוך בני ישראל (כה"י), וברש"י מלמד שנתגייר (תו"כ) ע"כ. וכחז הרמב"ן שהרפתים אומרים כי טעם הגירות, מפני שהיה קודם מתן תורה, והיה משפטו לילך אחר הזכר, ממה שאמרו (יבמות ע"א): באומות הלך אחר הזכר, וכאשר נולד זה לא מלו אותו כי מצרי היה צדינו, אלל כשגדל נתגייר לדעתו ונימול ע"כ. והנה ידוע מהאר"י ז"ל דגלגול הראשון נקרא בתואר 'אב', וגלגול השני בתואר 'בן' (עיין ד"ש לפי ג-טו). ואם כן רבי יהודה שהיה בו גלגול נשמת המקלל שהיה גר, על כן קראוהו בשם יהודה בן גריס, להורות על גלגולו הראשון שהיה אז גר, שצריך לתקן אותו הפגם.

ולבן בהיות שהמקלל הלך החציף ופגם בדיבורו נגד משה רבינו,

[ואמרו שם עוד, אמר חז"י [עמוד זה בא] לאפוקי ממאן דלא קיים [להוניה מעליו מי שלא קיים את כל התורה כמו שקיים הוא]. אמר ליה רב אדא בר מתנא לאפוקי ממר, דלא אית ליה מעקה לאיגריה. ומסיימת הגמרא ולא היא, מיהוה הוא, והיא שעתא הוא דשדיה זיקא ע"כ. ויש לומר צכוונת רב אדא, על פי מה שדברנו בשבוע העל"ט במאמרס (ברכות ה:) דרב הונא תקיפו ליה ארבע מאה דני דחמרא וכו', ואמרו ליה לעיין במיליה [יפשפש במעשיו], מי חשיד קוצ"ה דעביד דינא בלא דינא ע"ש. אס כן הא גופיה דשדיה זיקא למעקה, זה מורה שיש פגם דק במעשיו, שצא לפניו כדבר הזה, ואינו ראוי לעמוד עוד במחילתו של רבי חנינא בר פפא].

ובגמרא שם סיפרו על רבי יהושע בן לוי דמיכרך זהו בצעלי ראתן ועסקי בתורה [נדבק אללם בשעה שעוסק בתורה ומושיבן אללו, ומובטח הוא שחגין התורה עליו ולא יזקק], אמר (משלי ה-יט) אילת אהבים ויעלת חן, אס חן מעלה על לומדיה אגוני לא מגנא. כי הוא שכיב [כשהגיע זמנו ליפטור], אמרו ליה למלאך המות זיל עביד ליה רעותיה, אזל איתחזי ליה, אמר ליה אחוי לי דוכתאי [הוליכני לגן עדן והראני מקומי], אמר ליה לחיי, אמר ליה הב

והנה צני ישכר (חיי ג-ג) כתב, מנהג ישראל תורה להדליק נרות ומאורות ציום הזה, לכבוד האור כי טוב שמתחיל להתנוץ ציום זה היקר ל"ג בעומר, טו"צ ימים קודם מתן תורה, ולכבוד נשמת מאור התורה צונינא קדישא אשר נתגלה ציום הזה, וציום הזה עלה לשמי מרומים, והוא יומא דהילולא דיליה לאורו נסע ונלק, ולכבוד ספרו הקדוש זהר המאיר ומבהיק מסוף העולם ועד סופו, והוא מאיר לנו בגלותנו עד כי יבוא משיח נדקנו עכ"ל.

וגראה שיש בזה עוד רמו, דאיתא בגמרא (כתובות עו:) שסיפרו על רבי חנינא בר פפא, כי נח נפשיה אפסיק ליה עמודא דנורא צין דידיה לעלמא, וגמירי דלא מפסיק עמודא דנורא אללא אחד דנרא או לתרין דנרא ע"כ. וכתב צמהרש"א שהוא הוראה שאין הדור ראוי לעמוד במחילתו ע"כ. וכמו כן אנו מורים בהדלקה זו גודל קדושתו של רבי שמעון חד דנרא, שיש הפסק עמודא דנורא צינו לכל העולם כולו. וכמוצאר צוהר הק' (פ' האזינו רנז.) שרבי אבא היה שם בעת פטירתו, ואמר לא זקיפנא רישא [לא הרמתי את ראשי לראות את רבי שמעון], דנהורא הוא סגי ולא הוא יכילנא לאסתכלא [כי האור היה גדול מאד ולא יכולתי להסתכל] ע"ש.

לי סכיךך דלמנא מצעתת לי בצאורחא, יהצה ניהליה. כי מטא להתס דלייה קא מחוי ליה שוור [קפך] נפל לההוא גיסא, נקטיה בקרנא דגלימיה, אמר ליה בשצועתא דלא אחינא וכו'. מכריז אליהו קמיה פנו מקוס לצר ליואי פנו מקוס לצר ליואי, אזל אשכחיה לרבי שמעון בן יוחאי דהוה יתיב על תלת עשר תכטיקי פיזא, אמר ליה את הוא בר ליואי, אמר ליה הן, נראתה קשת בימך, אמר ליה הן, אם כן אי אתה בר ליואי [איך אתה ראוי לכרוז זה שאני שומע, שהקשת אינו אלא אות ברית שלא יחרב העולם, ואם יש לדיק גמור בדור איך צריך אות]. ולא היא דלא הואי מידי [לא נראה הקשת בימיו], אלא סבר לא אחזיק טיבותא לנפשי.

משפחתינו נבג"מ אשר הסביר הענין, מדוע עושים בל"ג בעומר משתה ושמחה, ובז' אדר מתענין, כי ציוס היארצייט של הצדיק עושין לו נייחא כפי שהיה רצונו סמוך לפטירתו מעולם הזה. והנה משה רבינו לא רצה להסתלק מזה העולם, כדי שיוכל עוד לקיים מצות הצורא יתצרך, וציקש מהקב"ה 'אעברה נח' וכו', לכן מתענין ציוס היארצייט, כמו שהיה אז שרוי בלי שמחה. רבי שמעון בן יוחאי אמר 'מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה', ובדאי רצה להסתלק מהעולם הזה בשמחה ובטוב לב, לכן עושין ציוס היארצייט שלו משתה ושמחה, והוא הסבר נאה ע"כ.

וביאור הענין הוא, על פי מה שכתב בצור החיים הק' בצרשתנו (אות כב) לפרש הכתוב אם בחקותי תלכו (כו-ג), וז"ל נתכוין ה' להודיע הפלגת תועלת התורה, כי העוסק בתורה יתאו תמיד ללכת לעולם העליון, כי יראה רצ ערך תועלת המסובב ממנה, וכי הוא למעלה, וישאף הלוך לפני ה' בצארנות החיים. ולדרך זה פירשתי אומרו (תהלים מט-טו) אך חלקים יפדה נפשי מיד שאול כי יקחני סלה, פירוש כשיהיה האדם בטוח שלא יראה שאול ויתעדן בעדן ה', בזה ישאף לקחתו סלה, וכאילו אמר סלה כי יקחנו. ועיין מדרש רבות צמאמר אהרן למשה

והנה אמרו ליה למלאך המות ז"ל עבד ליה רעותיה, שיעשה כל מה שהוא רונה, היינו למלא את רצונו, ולכן הוצרך המלאך לעשות כל מה שציקש ממנו רבי יהושע בן לוי, אך לכאורה העיקר חסר מדברי ה', שהיה לו לומר מתחלה שילך ליקח נפשו של רבי יהושע בן לוי, ושז יטוה עליו שאם ישאל ממנו בקשה, זיל עבד ליה רעותיה, וענין מיתתו לא נזכר כלל בדברי ה'. ונראה על פי מה שכתב בספר דעת משה (להרה"ק רבי משה מצויאן ז"ל מכתבי קודש אות ג'), וז"ל שמעתי משם לדיקי

וְלִבְךָ כַּאֲשֶׁר בָּא זְמַנּוֹ שֶׁל רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ
 בֵּן לִוי לְהַסְתַּלַּק לְעוֹלָמוֹ, וְשִׁלְחוּ
 אֵלָיו אֶת הַמֶּלֶאךָ הַמּוֹת, אָמְרוּ לִיהִ
 זֵיל עֲבִיד לִיהִ רְעוּתִיהָ, כִּי זֶהוּ רְצוֹנוֹ
 שֶׁשׂוֹאֵף וּמַתְאוּהַ כְּבַר לַתְּעוּגוֹ גֵּן עֵדֶן
 הָעֵלְיוֹן. אָמַנְס זֶהוּ רֵק כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ
 בְּנַפְשׁוֹ שֶׁכְּבַר תִּיקָן הַכֹּל בְּעוֹלָמוֹ
 בְּשִׁלְיֻמוֹת, אִזּוֹ אֲשֶׁרִי שִׁחַתְמוּ יַמְיוֹ, אֲבֵל
 אִם יֵשׁ לוֹ עוֹד דְּבָרִים שֶׁצִּרְיִיכִין תִּיקוֹן
 אֵיךְ הוּא רּוֹנֵה לְעוֹזֵב עוֹלָמוֹ עַד שִׁתְּקַן
 הַכֹּל. וְהִנֵּה מִקּוֹם הָאֵדֶם בְּגֵן עֵדֶן
 מוֹרָה עַל מַדְרִיגָתוֹ, עַד כִּמְנֵה זָכָה
 לַקְּנוֹת מַמְנָה בְּעִבּוּדוֹתוֹ אֶת ה' צִימִי
 חַיִּי, עַל כֵּן אָמַר לִיהִ רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֵּן
 לִוי 'אֲחֹוִי לִי דּוֹכַתְאִי, לְרִאֲוֹת אִם
 הַשְּׁלִים נַפְשׁוֹ כִּרְאוּי לּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה.
 וְכַאֲשֶׁר רָאָה מִקּוֹמוֹ הַנְּעֵלָה שֶׁכְּבַר
 הַשְּׁלִים הַכֹּל, לֹא הִיָּה יוֹכֵל לְהַתְּאֵפֵק
 מִגּוֹדֵל תְּעוּגוֹ הָעֵלְיוֹן, עַד שֶׁקִּפֵּץ
 לַתּוֹכָה בְּמַהִירוֹת. — וְהוּא מַדְרִיגָה
 נִפְלְאָה אֵיךְ הַפֶּךְ אֶת חוֹמֵר גּוֹפּוֹ
 לְצוּרָה, שְׂגוּף בְּשֶׁר וְדָם יוֹכֵל לְטַיִל בְּגֵן
 עֵדֶן.

וְחִזְיִי (שם) סִיפְרוֹ, דְּרִבִּי חֲנִינָה בַר
 פַּפָּא שׁוֹשְׁבֵינִיָּה הוּא [אֹהֶבֶז],
 וְרָגִיל אֲבֵלּוֹ מִלְּאֲךָ הַמּוֹת], כִּי הוּא קָא
 נִיחָא נַפְשִׁיהָ אָמְרוּ לִיהִ לְמִלְּאֲךָ הַמּוֹת
 זֵיל עֲבִיד לִיהִ רְעוּתִיהָ, אִזּוֹל לְגַבִּיָּה
 וְאִתְחַזִּי לִיהִ, אָמַר לִיהִ שְׂבָקִי תִלְמִין
 יוֹם עַד דְּנִהַדֵר תִּלְמוּדֵאִי, דְּאֲמַרִי אֲשֶׁרִי
 מִי שְׂבָא לְכַאֲן וְתִלְמוּדוֹ בִּידּוֹ, שְׂבָקִיהָ,
 לְבַתֵר תִּלְמִין יוֹמִין אִזּוֹל אִתְחַזִּי לִיהִ,

כְּשֶׁעָלָה לְהַר הַהָר לְמוֹת שָׁם, שֶׁאָמַר לוֹ
 שְׂאֵלוֹ כֵּן הִיָּה יוֹדֵעַ, הִיָּה מִקּוּהָ שִׁילְךָ
 קוֹדֵם (יִלְקוּ"ש רַמּוֹ תַּשְׁפּוֹ). וְהוּא מִתְּאֵמַר
 הַכְּתוּב אִם בְּחַקְתִּי, פִּירוּשׁ שֶׁתְּעַמְלוּ
 בְּתוֹרָה, בְּצִמְצוּמֹת זֶה אֶתְּסֵם מִעֲצָמְכֶם
 תַּחֲפֹצוּ לִלְכַת לְטַעוֹס טַעַם שֶׁאֵיךְ עֵרוּךְ
 אֵלָיו עַכְלָ"ק.

וְלִבְךָ מִשֶּׁהָ רִבִּינוֹ שֶׁלֹּא נִתְּאוּהָ
 לְמִיתָתוֹ, כִּי רָנָה לִיכְנֵס לְאַרְץ
 יִשְׂרָאֵל, וְלָבּוֹ הִיָּה כּוֹאֵב עַל פְּטִירָתוֹ,
 עַל כֵּן אֵיךְ הַלּוֹלָא צִיּוֹס מִיתָתוֹ. אֲבֵל
 רִבִּי שֶׁמְעוֹן נִתְּאוּהָ לְמִיתָתוֹ, לְשִׁלְשׁ עֶשֶׂר
 תַּכְּטוּקֵי דְפִיּוּא, עַל כֵּן צִיּוֹס פְּטִירָתוֹ
 הוּא יוֹמָא דְהִילּוּלָא. וְזֶה מִתְּאֵיִם עַם
 מִהָ שְׂכֵתוֹב בְּזֶהֱרַק' (פ' הָאִזּוֹנוֹ רַלּוֹ).
 שְׁסִיִּים אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתוֹ הָאֲחֵרוֹנִים
 בְּפַסּוּק (תְּהִלִּים קַלֶּג-ז) כִּי שָׁם לָוֵה ה'
 אֶת הַצְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם, וְהִיָּינוּ
 לְרַמּוֹ עַל מִקּוֹמוֹ לְמַעְלָה, שֶׁהוּא צְרָכָה,
 כִּי שָׁם הוּא עוֹלָם חַיִּי נִצְחִיִּים, חַיִּים
 עַד הָעוֹלָם.

וְאִזּוֹי יֵשׁ לּוֹמַר כִּי מִשֶּׁהָ רִבִּינוֹ הַגֵּם
 שֶׁלֹּא זָכָה לִיכְנֵס לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל
 בְּחַיִּיו בְּגִלְגּוּלוֹ הָרִאֲשׁוֹן, מִכֹּל מִקּוֹס
 לְאַחַר זְמַן כַּאֲשֶׁר נִיֶּצֶן נִשְׁמַתוֹ הִיָּה
 בְּרִבִּי שֶׁמְעוֹן, נִשְׁלַם תְּאוּתוֹ וּמִשְׁאֵת
 נַפְשׁוֹ לְהַכְּנֵס לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְהִיוּמָא
 דְהִילּוּלָא שֶׁל רִבִּי שֶׁמְעוֹן, הוּא מִשְׁלִים
 גַּם הִיוּמָא דְהִילּוּלָא שֶׁל מִשֶּׁהָ רִבִּינוֹ,
 שְׂבַעַת פְּטִירָתוֹ לֹא הִיָּה שְׂמַח בְּמִיתָתוֹ,
 אֲבֵל בְּמִיתָתוֹ כַּעַת הוֹשִׁלְסֵם שִׁמְחָתוֹ.

ראתן ללמדם תורה, אבל רבי חנינא
 אם כי קיים כל אות שבתורה, מכל
 מקום חומר גופו לא עבר מסירת
 נפש בפועל על זה, ולא נודק בשרו
 ודמו שיהיה אפשר להגוף להמלא
 בעולם הנשמות.

וזהו שרימו התנא, כל המכבד את
 התורה 'גופו' מכובד על
 הצריות, כי בגמר תפקיד האדם
 בעולם הזה, דרכן של בני אדם
 שהנשמה מתעלה לחיי עולם הבא, אבל
 גופו מתבלה ומתקרב, כי עפר אמה
 ואל עפר תשוב (בראשית ג-טו), לא כן
 המכבד את התורה, דוגמת רבי יהושע
 בן לוי, גם 'גופו' מכובד על הצריות,
 שזוכה ליכנס חי בגן עדן עם גופו.

אמר ליה אחוי לי דוכתאי, אמר ליה
 לחיי, אמר ליה הב לי סכינך דלמא
 מצעתת לי בצורחא, אמר ליה כחצרך
 בעית למיעבד לי. אמר ליה אייתי
 ספר תורה וחזי מי איכא מידי דכתיב
 ציה דלא קיימתיה, אמר ליה מי
 איכרכת בצעלי ראתן ואיעסקת בתורה
 [כדהוה עביד איהו שהיה מסכן בנפשו
 לכבד את התורה], ואפילו הכי כי נח
 נפשיה אפסיק ליה עמודא דנורא.

ויש לומר צביארו, דכדי לזכות
 שחומר גוף בשר ודם יתעלה כל
 כך שיוכל לשהות בעולם הנשמות, אין
 זה אלא בגוף שהופקר בפועל על
 התורה במסירת נפש. וכמו שהיה
 ברבי יהושע בן לוי שאיכרך בצעלי

בסעודה שלישית פרשת בחקותי תשע"א לפ"ק

צידו [להרוג את המזיקין], שנאמר
 (תהלים קמט-ה) יעלו חסידים בכבוד
 ירננו על משכבותם, וכתיב בתריה
 רוממות אל-ל בגרונוס וחרב פיפיות
 בידם ע"כ. ואם כן על ידי קריאת
 שמע לנו קטלין בחרבא את המזיקין,
 ואנשים נדיקים כאלו לא יסירו מהכלל
 ישראל. וזהו ושכבתם ואין מחריד, ולא
 תצטרכו לפחוד מהמזיקין, והשכתי חיה
 רעה מן הארץ, היינו המזיקין, והוא
 משום כי 'חרב' לא תעבור צארצ'כס,

וגתתי שלום בארץ, ושכבתם ואין
 מחריד, והשכתי חיה רעה
 מן הארץ, וחרב לא תעבור צארצ'כס
 (כו-ו). ובתרגום ודקטלין בחרבא לא
 יעדון צארעכון ע"כ. ופירושו שלא
 יסירו מארצכם והיו שם. ולכאורה זהו
 היפוך הברכה, שגם חרב של שלום לא
 יעבור בארץ אפילו באקראי. ויש לומר
 דהכוונה למאמרם (ברכות ה.) אמר רבי
 יצחק כל הקורא קריאת שמע על
 מטמו, כאילו אוחז חרב של שתי פיות

מט-ח), ואילו היא מלחמה שגריכה יד כנגד עורף, הוא אומר זו קשת. רבי אלעזר אומר זה ספר משנה תורה, ואמאי קרו ליה ספר הישר, דכתיב (דברים ו-יא) ועשית הישר והטוב צעיני ה'. והיכא רמיזא, ידיו רב לו (דברים לג-ז), ואילו היא מלחמה שגריכה שתי ידים הוא אומר זו קשת ע"כ. ויש להצין וכי לריכין קרא דאנשי מלחמה משתמשין במלחמתם עם הקשת.

וגראדה כי יעקב אמר ליוסף (בראשית מח-כג) ואני נתתי לך שכס אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי צהרצי ובקשתי, ובתרגום בבלוטי וצבעוטי. ויש להצין דמיון כח התפלה לחרצ ולקשת. וכחצ לצאר צבינה לעתים (דרוש סג) דאיתא בגמרא (צבא בתרא טז.) הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות, יורד [למטה] ומתעה [את הצריות לחטוא], עולה [למעלה] ומרגיז [את חמת המלך בהשטנות], נוטל רשות [להרוג את החוטא] ונוטל נשמה ע"ש. ואם כן היצר הרע לוחם עם האדם שני מלחמות, חדא למטה שמסיתו לחטוא, ושזב מלחמה למעלה כשעולה ומרגיז כנגדו. והנה החרצ והקשת, שני כלים אלו אינן פעולתם שוה, שהחרצ היא ללחום עם האויב פנים אל פנים מקרוב, ולא תועיל כלום בהיותו רחוק ממנו, והקשת היא להלחם מרחוק, יורה חצים ויגיעו עד האויב, בהיותו

דקטלין צהרצא לא יעדון צהרעכון, כי הקריאת שמע שעל המטה הוא חרצ פיפיות ההורגת המזיקין.

אמנם יש לומר עוד בזה, צהקדם לצאר הטעם שצני צי רב מורין בקשת ציומא דהילולא של רבי שמעון, ובצני יששכר (אייר ג-ד) כתב, שמעתי מאת כבוד אדמור הרה"ק [מרימנוב] זי"ע, הטעם הוא כי צימי רבי שמעון לא נראה הקשת, והנה ציום עלותו למרום עושין הסימן הזה ע"כ. והיינו שכל ימיו אשר חיה, אות הקשת לא נהיה, כי הגין בקדושתו על צני דורו, וכמבואר בזוהר הק' (ח"ג טו.). ויש לומר עוד הרמז בזה שצימיו לא נראתה הקשת. ומתחלה נפרש מה שמצינו צפטיירתו של שאול ויהונתן, שאמר הכתוב (שמואל ב א-יז) ויקונן דוד את הקינה הזאת על שאול ועל יהונתן בנו, ויאמר ללמד צני יהודה קשת, הנה כתובה על ספר הישר [וצרש"י מאחר שנפלו גבורי ישראל, לריכין צני יהודה ללמדם מלחמה ולמשוך בקשת].

וחזי"ל (עבודה זרה כה.) פירשו, מאי ספר הישר, אמר רבי חייל צר אבא אמר רבי יוחנן זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים דכתיב זהו (צמדנר כג-י) תמות נפשי מות ישרים. והיכא רמיזא, יהודה אתה יודוך אחיך ידך צעורף אויביך (בראשית

אפשר להרוג את האויב מרחוק
עדה"ק.

וְלִדְרָבוּ יֵשׁ לומר עוד, כי הצדיקים
המושלים צינרם, והם
וזבחים את ינרם, אין הם מפחדים
מנסיון של חטא, ואדרבה הם
מתקרבים עצמם לנסיון, וכמו שסיפרו
חז"ל (עזרה זרה יז.) שאמרו החכמים
ניזל אפתחא דזוגות ונכפייה לזרין
ונקבל אגרא, אמר ליה מנא לך הא
[דסמכת אנפשך למיתי הכא, ולא
מסתפית מינר הרע]. אמר ליה כתיב
(משלי ז-יא) מזומה תשמור עליך, מדברי
זמה תשמור עליך התורה, תזונה
תנזרחה [ואנו הולכין הלוך ודבר
דדברי תורה] ע"כ ע"ש. וביארנו
(בפרק"א פ' אחרי העלי"ט) דזה היה
מדריגת יוסף הצדיק, שנאמר (בראשית
ל"ט-יא), ויהי כהיום הזה ויצא הציתה
לעשות מלאכתו, ואמרו חז"ל (סוטה
לו:) לעשות זרכיו נכנס, דהכוונה
שיהא לפניו נסיון של עבירה, והוא
יתגבר על ינרו. וזהו מלחמת הינר
בצחי' תרצ, שמתקרב אל השונא פנים
אל פנים והורגו, וכמו שאמר דוד
(תהלים כו-ב) בחנני ה' ונסני.

אמונם בני אדם פשוטים, זריכין
להתרחק מנסיון של חטא
כמטחוי קשת, כי אין זנו כח לעמוד
נגדו, את נורא ואנא צינרא, ויש
לעשות לעצמו גדרים וסייגים, ולהתפלל

הרחק כמטחוי קשת וכו'. והנה יש
לנו אויב פנימי עצום ורצ, ינרנו הרע,
הוא נלחם זנו צשני פנים, אם זהיותו
קרוב לנו ואם זהתרחקו ממנו מאד,
כי כאן צא אללנו, ופנים צפנים
מתעצם עלינו להפילנו זמכמורות
העונות זתוקק הסתתו, ועוד מעט
הלוך זדרך למרחוק למעלה למעלה
עד מקום כסא כזודו יתצרך לפני צית
דינו הצדק, ומשם עורך מלחמה נגדנו,
מקטרג ומלמד עלינו חובה ומעורר
הדין להענישנו חלילה וכו'.

האמונם כי להיות האדם נאזר
בגזורה להלחם עם הענק
הגדול הזה, ולנצחו צשני הענינים גם
יחד פעם אחת צכלי זיין אחד לצדו,
שיועיל להכניעו צין למטה צין למעלה
צרגע אחד עצמו, לא מלאנו דבר
יותר נאות ונכון, שיהיה כחרצ
להכותו זהלחמו עמו זהיותו קרוב
אלינו להחטיאנו, וגם יפלה כחך כזדו
זהיותו רחוק למעלה עומד ומקטרג
עלינו, אלא התפלה. וזהו שהמשיל
יעקב אצינו את התפלה לחרצ וקשת,
אשר לקחתי מיד האמורי צחרצי
וצקשתי, כי מנצ שיש צכה התפלה
לצטל את הינר הרע זהיותו עומד
מקרוב לפתוחנו לדבר עבירה, הנה
נמשלה לחרצ שהורג את האויב
מקרוב, ומנצ שיש צכותה לצטל את
הינר שעולה למעלה צשמים לקטרג
עלינו, הנה נמשלה לקשת שעל ידה

שלא טעם טעם חטא ע"כ. והלדיק בגודל קדושתו מטהר את כל האויר סביבותיו, ומגין בקדושתו על דורו שלא יבואו לידי חטא. וכל זמן ששאל היה קיים, עוד היו יכולים לבוא קרוב לידי נסיון, ולהשתמש בהחרב לנצח את היצר. אבל בפטירתו של שאל וינתן בנו, יש ללמד לבני יהודה קשת, שלא ליתן מקום להיצר להתקרב, אלא לערוך קרב בעודו עומד מרחוק, ולירות זו בקשת. וקיים הנה היא כתובה על ספר הישר, שיהודה שבא מעשה חטא לידו, הזהירו יעקב שמעתה ישתמש רק בכלי הקשת ולא בחרב.

ורבי שמעון בן יוחאי דדורו השפיע קדושה על כל העולם כולו, ומגודל מדריגתו לא הולכרו להשתמש בהקשת, כי היו עומדים בנסיון לזכות את יצרים גם כאשר עמדו כנגדו מקרוב, לא כן בפטירתו יש ללמד לבני יהודה קשת, כי מאז ולהלאה אין להעמיד עצמו בנסיון, כי במלחמת חרב פנים אל פנים, היצר גבור יותר מאתנו, אלא יש לירות בקשת מרחוק, שלא ליתן לו מקום להתקרב אלנו.

ודודו שאומרים בשבחו של רבי שמעון, 'צר יוחאי נאזרת בגבורה', היינו להיות גבור הכובש את יצרו (אבות ד-ה), וחרב הולאת מתערה, שלפת נגד לוררך, לא היית משתמש

אל תציאני לידי נסיון, אלא ללחום עם יצרו בעודו עומד רחוק ממנו בצחי' קשת, שמשתמשים זו נגד האויב כאשר עדיין אינו סמוך ונראה אליו. והנה יוסף הלדיק בגודל דקתו נכנס בגוב האריות, להתקרב עצמו לידי נסיון ולזכות את יצרו, בחיי מלחמת חרב. אמנם יהודה שבא לידו מעשה תמר, עשה לעצמו מעתה גדרים וסייגים שלא יבוא עוד לידי נסיון שיוכל להכשל בו, והשתמש במלחמתו עם הקשת, לירות נגד יצרו בעוד שעומד עדיין רחוק מהנסיון, כי אין היצר הרע שולט אלא במה שעיניו רואות (סוטה ת.). ולכן כאשר צריך יעקב את בניו, והוכיח מתחלה לראובן ושמעון על מעשיהם, כאשר בא ליהודה, התחיל יהודה נסוג לאחוריו שלא יוכיחו על מעשה תמר (רשי' בראשית מט-ח). ואמר יעקב ליהודה, אחי שנכשלת במעשה תמר, לא תשתמש נגד יצרך עם החרב, להמתין עד שתבא נסיון כצר לידך, אלא ידך בעורף אויביך, זו קשת, לירות להאויב בעוד שהוא רחוק עדיין ממך. וכן צריך גם משה את שבטו של יהודה, ידיו רב לו זו הקשת, ואז 'עזר מצריו תהיה', אלמלא הקב"ה עוזרו לא היה יכול לו (סוכה ג.).

והנה שאל המלך היה לדיק מופלג, וכן שנה שאל במלכו (שמואל א יג-ה), ודרשו (יומא כג.) כבן שנה

חרב לא תעבור בארצכם, לא יעדון
בארעכון, שמוכלו להביא אתכם לידי
נסיון, ולהתגבר על היצר, לזכות אותו
בחרב. לא כן דורות האחרונים
מתפללים ואל תביאני לידי נסיון,
ולהשתמש רק בכלי הקשת ולא
בהחרב.

עם הקשת, אלה בגודל קדושתך
נתקרבת גם למקום נסיון, וכאשר היה
האויב סמוך ונראה, הולאת החרב
מתערה נגדו, לזכות את יצרו.
ועל כן אמר הכתוב, אם בחוקתי
תלכו, שתהיו עמלים בתורה, אז

בסעודת לייג בעומד תשעי"א לפ"ק

מנות על ישראל, גם כאשר עולה
בטירחא ונער יותר מלהביא תרי
מדלני אסא, אלה שהיה כואב ומנטער
על ביטול הזמן, שעוסקים בחיי שעה
ומניחין חיי עולם, וצמה יתיב דעמיה.

וגראדה כי הכתוב אומר (שמות כ-ח)
זכור את יום השבת לקדשו,
ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך,
ויס השביעי שבת לה' אלקיך.
ולכאורה מה שאמר 'ששת ימים
תעבוד' נראה כמיותר, דעיקר מלות
התורה הוא שציתת יום השבת. ונראה
לחיתא בגמרא (ביצה טו.) בית שמאי
אומרים מחד שצין לשבתין [מאחד
בשבת שלך תן לבן לשבת הבאה] ע"כ.
וכן פירש רש"י זכור את יום השבת
לקדשו, תנו לב לזכור תמיד את יום
השבת וכו' ע"ש. ובספורנו פירש, היה
תמיד זוכר את יום השבת בעסקיך
בימי המעשה, וזה תעשה כדי שמוכל

בגמרא (שבת לג:) כשיצא רבי שמעון
בן יוחאי מהמערה, חזי
חינשי דקא כרבי וזרעי, אמר מניחין
חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, כל
מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף. יתה
בת קול ואמרה להם להחריב עולמי
ינאתם, חזירו למערתכם, הדור אזול
איתיבו תריסר ירחי שתא. אמרי
משפט רשעים צגיהנם שנים עשר
חדש. יתה בת קול ואמרה לאו
ממערתכם, נפקו, כל היכא דהוה מחי
רבי אלעזר, הוה מסי רבי שמעון.
אמר לו בני, די לעולם אני ואתה.
בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא
סבא דהוה נקיט תרי מדלני אסא,
ורחיט בין השמשות. אמרו ליה הני
למה לך, אמר להו לכבוד שבת.
ותיסגי לך צחד, חד כנגד זכור, וחד
כנגד שמורה. אמר ליה לצריה חזי כמה
חביצין מנות על ישראל ע"כ. ויש
להבין וכי לא ידע עד הנה, שחביצין

ועשית כל מלאכתך, ואז יהיה יום השביעי שבת לה' אלקיך' דייקא, יהיה ניכר שהשביעה הוא לשם ה', כי מי שאינו עושה מלאכה בשבת ימי המעשה, חסר ממנו שביעה הניכרת לשם ה'.

ובבזו כן מצינו במצות שמיטה, שאמר הכתוב (ויקרא כה-ג) שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך, ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ, שבת לה', והיינו כי מי שלא עוסק בחרישה וזריעה בהשבת שנים, לא ניכר בשביעתו בשנה השביעית שהוא לעורך גבוה לקיים מצות ה', ורק המקיים שש שנים תזרע שדך וגו', אז בשנה השביעית שבת לה' אלקיך' דייקא, וכשם שנאמר בשבת בראשית (רש"י שם). וכמו שמסופר על מרן הרה"ק מהר"א מצעלזא זי"ע, שהיה לפני ציתו בארץ ישראל גינה קטנה, והיה מטפל עמו בכל עת, ולא הצינו כוונתו בזה, אך כאשר בא שנת השמיטה אמר כעת צריכין להטמין כל כלי הגינה, ולא לטפל בה כל השנה לקיים מצות שביעית, ואז הכירו למפרע כוונתו בטיפולו עם הגינה.

ובועתה העוסק במלאכת השדה בששת ימי המעשה, וכוונתו רלויה כדי שכאשר יבוא יום השבת ישבות ממלאכתו, ומקיים מצות זכור

לקדשו, והזהיר שיקדר האדם עסקיו, באופן שיוכל להסיח דעתו מהם ביום השבת ע"כ.

וגראה דנכלל בזה עוד, במה שזוהר הכתוב לזכור בחול צעת מלאכתו את יום השבת, והוא על פי מה שכתב הרמב"ם (ה' שבת כד-יב) וז"ל אסרו חכמים לטלטל מקצת דברים בשבת כדרך שהוא עושה בחול, ומפני מה נגעו באיסור זה, אמרו ומה אם הזהירו נביאים וזו שלא יהיה הילוך בשבת כהילוך בחול, ולא שיחת השבת כשיחת החול, שנאמר ודבר דבר, קל וחומר שלא יהיה טלטול בשבת כטלטול בחול וכו'. ועוד מפני שמקצת העם אינם בעלי אומניות אלא צטלין כל ימיהן, כגון הטיילין ויושבי קרנות שכל ימיהן הן שובתים ממלאכה, ואם יהיה מותר להלך ולדבר ולטלטל כשאר הימים, נמצא שלא שבת שביעה הניכרת, לפיכך שביעה מדברים אלו היא שביעה השוה בכל אדם, ומפני דברים אלו נגעו באיסור הטלטול, ואסרו שלא יטלטל אדם בשבת אלא כלים הצריך להם עכ"ל. והיינו כי שביעה הניכרת שהיא לקדושת השבת, צולט רק ממה ששבת מהדברים שהיה רגיל לעשותן בימי החול. וזהו שאמר הכתוב זכור את יום השבת לקדשו, שגם בימי החול יש לזכור על קדושת השבת. והוא על ידי שששת ימים תעבוד

ושפל צרך. וכמאמרם (מענית ז.) למה נמשלו דברי תורה למים דכתיב (ישעיה נה-א) הוי כל נמא לכו למים, מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא צמי שדעתו שפלה ע"ש. ולכן המשיל את יששכר עמוד התורה לחמור, שטבע החמור הוא ענוה ושפלות.

ובדי לזכות לענוה ושפלות רוח יש לעסוק בפנימיות התורה, להשיג גדולת הצורה עולם איה הכל תלוי ומקשר בגבאי מרומים, בעולמות העליונים, והוא על דרך שאמרו (ספרי פ' עקב) אם רלונך להכיר למי שאמר והיה העולם, לך אלל הגדות ע"כ. ולפי הכרת גדולת הצורה כן לעומת זה ירגיש שפלות האדם אשר צמה הוא חשוב, ופנימות התורה מאירה עיני האדם להכיר ערכו האמיתית.

ובצינו צדוד המלך שאמר, והורדתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי וגו', ואמרתם יחי המלך שלמה (מלכים א א-ג). ופירשו צו, כי מנהיג ישראל צריך להשתמש גם צמדת הבגוה צחי' ויגבה לצו צדרכי ה' (דברי הימים ב ז-ו), וכמו שאמר שמואל הנביא לשאול המלך (שמואל א טו-ז) אם קטן אתה בעיניך ראש צבטי ישראל אתה. ורצינו הקדוש אמר לצנו, נהוג נשיאותך צרמים (כחצות

את יום השבת לקדשו, מחד צשצך לשצתיך, הרי עבודתו צחרישה זוריעה מעלה את קדושת יום השבת שלו, שיהא צו זכרון לה' להצריאה, שתהא שציתה הניכרת לכל שהוא לשם ה', אם כן עבודת ששת ימי המעשה אינם חיי שעה, אלא הם חלק משציתת יום השבת, והוי גם זה חיי עולם, וצזה יתיצ דעתיה.

והנה התנא רבי שמעון זכה לגלות פנימיות התורה, האורות והקודות הטמונים באותיות התורה ומלכותיה, והיחודים שנעשו למעלה מכל מצוה. ואמר הכתוב אל תהיו כסוס כפרד איה הצין (תהלים לב-ט). וכתב החיד"א צהגות נלוזי אורות על הזהר (פ' צהעלותך קנב). דצתורה יש ארבע חלקים, פ'שט ר'מו ד'רוש סו"ד שסימנס פרד"ס, ומי שאינו מאמין צחלק הקוד, הרי הוא גורע אות ס' מן פרד"ס ונשאר פר"ד, ועל זה אמר אל תהיו כסוס כפרד איה הצין ע"כ.

וצראה כי הלומד תורה מתואר צקרא, יששכר חמור גרם רוצן צין המשפתים (צראהית מט-יד), (וצרש"י חמור צעל עצמות, סובל עול תורה כחמור חזק שמתעניין אותו משא כבד (צ"ר ט-ט). ויט שצמו לסבול [עול תורה] ויהי למס עובד [לפסוק להם הוראות של תורה וכו'] ע"כ. אמנס חשיצות התורה הוא רק צמי שהוא ענוותן

ורוחו גבוה כסוס, הרי הוא כמו פרד,
 ולכן מי שאין לו ידיעה צפנימיות
 התורה, אלא כל עסקו צנגלות
 שבמורה, וחסר לו חלק הסוד, על זה
 נאמר אל תהיו כסוס כפרד, שרוחו
 גסה כסוס, והוא גם חמור גרס
 בתורתו, והוי כפרד. — יתן ה' שמוכה
 להתדבק בתורתו, להאיר עינינו
 צמלותיו ית"ש, וכשם שבחייו ציטל
 הגזירות מעם ה', כן ימליך טוב
 עלינו, וגדולים לדיקים צמיתתן יותר
 מצחייהן, לעורר שפע צרכה לכל
 הנלוים אליו ולכל צית ישראל.

קג.). והנה החמור צטצעו שפל רוח,
 ולעומת זה ששה דברים נאמרו צסוס,
 רוחו גסה וכו' (פסחים ק"ג:). והפרד
 מורכב מסוס וחמור יחד (חולין ע"ט),
 וכמו כן צריך שיהיה המנהיג ישראל
 כפרדה, ענוה וגאות ציחד, ואז יכול
 להרצות כבוד שמים ודבריו נשמעים,
 על כן הרכיבו את שלמה המלך על
 הפרדה ע"כ. (הוצא צטיוול צפרדס
 מהדו"ק ס-יד).

ומעתה מי שלומד תורה כחמור
 גרס, אצל מגיס דעתו

לעילוי נשמת
מרת מויבא ב"ר אשר ישעי' ע"ה
נפטרה כ"ז אייר
ת.נ.צ.ב.ה
נתנדב ע"י בנה
הר"ר זונדל מוטצען הי"ו

לעילוי נשמת
הר"ר יעקב ב"ר אברהם חיים ע"ה
נפטר כ"ה אייר תשס"א לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה
נתנדב ע"י בנו
הר"ר אברהם חיים שטערן הי"ו

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' ברוך פראמאוויטש הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בתו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' אברהם נחמני' כ"ץ הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בנו למזל טוב

הרוצה לנדב להוצאת הגליון יפנה להר"ר יואל ברא"ש פייערווערקער הי"ו

718.387.5770